 Národné centrum zdravotníckych informácií	Národné centrum zdravotníckych informácií Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1	Verzia: 2
	Metodický pokyn č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií	Strana: 1/9 Účinnosť od: 04.11.2019

Metodický pokyn č. **3 /2019** k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií

NCZI – 00656 – 7120 - 002

Účel: Týmto metodickým pokynom Národné centrum zdravotníckych informácií stanovuje proces riadenia číselníkov.

Určené pre: Metodický pokyn je určený pre všetky organizačné útvary.

Dokument je účinný od: 04.11.2019	
Gestor dokumentu: Meno: Ing. Peter Koper Funkcia: riaditeľ Sekcie plánovania a organizácie	Schválil: Meno: Ing. Peter Blaškovitš Funkcia: generálny riaditeľ NCZI Dátum: 04.11.2019 Podpis: <i>Ing. Peter Blaškovits, v.r.</i>

 Národné centrum zdravotníckych informácií	Národné centrum zdravotníckych informácií Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1	Verzia: 2
	Metodický pokyn č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií	Strana: 2/9 Účinnosť od: 04.11.2019

História revízií:

Dátum revízie	Popis zmeny	Zmeny označené
25.09.2019	Aktualizuje Metodický pokyn č. 1 /2014 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií.	Červené písmo

Vypracoval: vedúca Odboru noriem a štandardov	Gestor dokumentu: riaditeľ Sekcie plánovania a organizácie
Meno: Ing. Timea Brziaková	Meno: Ing. Peter Koper

Schválenie:

Tento dokument bol schválený:

Číslo a názov materiálu predloženého na poradu generálneho riaditeľa NCZI	Dátum schválenia
007/7000/2019 Návrh Metodického pokynu č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií	29.10.2019

Distribúcia:

Tento dokument bol elektronicky distribuovaný:

Prostredníctvom	Komu
Intranet, oznamujúci mail	Všetci zamestnanci NCZI

 Národné centrum zdravotníckych informácií	Národné centrum zdravotníckych informácií Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1	Verzia: 2
	Metodický pokyn č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií	Strana: 3/9 Účinnosť od: 04.11.2019

Obsah

1	Pojmy	4
2	Skratky	6
3	Účel	6
4	Tvorba číselníka	6
5	Aktualizácia číselníka	7
6	Administrácia číselníkov	8
7	Spôsob zverejňovania	9
8	Ukončenie platnosti číselníka	9
9	Záverečné ustanovenia	9
	Príloha	9

 <p>Národné centrum zdravotníckych informácií</p>	<p>Národné centrum zdravotníckych informácií Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1</p>	<p>Verzia: 2</p>
	<p>Metodický pokyn č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií</p>	<p>Strana: 4/9</p> <p>Účinnosť od: 04.11.2019</p>

1 Pojmy

Číselník	je množina údajov vo forme jednotlivých položiek číselníka, ktoré sú popísané najmenej dvojicou dátových prvkov „kód položky“ a „názov položky“; „kódom položky“ je textový reťazec, ktorý je v číselníku k účinnosti príslušnej položky číselníka jedinečný.
Gestor	je organizácia zodpovedná za správu číselníka, určuje hodnoty položiek číselníka a je oprávnená vydať novú verziu číselníka. Organizácia menuje kontaktnú osobu zodpovednú za riešenie obsahovej stránky číselníka.
Správca číselníka	je osoba zodpovedá za aktualizáciu a riešenie incidentov číselníkov v rámci NCZI na základe nahlásenia/vykonania zmeny v obsahu číselníka gestorom. Správca môže byť zároveň gestorom vybraných číselníkov, ktorých gescia patrí NCZI. V prípade, ak gestorom číselníka je iná organizácia, správca zabezpečí proces vyriešenia incidentu. Za správu číselníkov na NCZI zodpovedá Odbor noriem a štandardov.
Metadáta	sú dáta nesúce informácie o primárnych dátach a popisujúce ich štruktúru a vlastnosti; môžu reprezentovať jednoduché pomenovanie informácií o zdroji, ale aj zložitejšie štruktúrované záznamy. Opisujú aspekty dokumentov a dát ako sú definícia, štruktúra a administratíva. Opis metadát je pre publikačné účely vyjadrený v prehľadnej tabuľkovej podobe a pre informačné systémy napr. v tvare XML.
Používateľ	je osoba/organizácia, ktorá číselník používa vo svojom informačnom systéme.
Preberaný číselník	je číselník preberaný do ÚZ , ktorého gestorom nie je NCZI.
Predprodukčné prostredie	je segregované zrkadlové prostredie produkčného prostredia ÚZ za účelom overenia funkcionality všetkých nových systémových funkcionalít a aktualizácií, všetkých nových číselníkov a ich aktualizácií.
Register	je databáza údajov, vzťahujúcich sa k určitému subjektu , ktoré sú určené pre použitie v informačných systémoch.
Rodný list číselníka	popisuje všetky základné formálne a obsahové aspekty číselníka. (Príloha č.1 Rodný list číselníka - šablóna).

 Národné centrum zdravotníckych informácií	Národné centrum zdravotníckych informácií Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1	Verzia: 2
	Metodický pokyn č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií	Strana: 5/9 Účinnosť od: 04.11.2019

Úložisko	je miestom umiestnenia finálnych znení číselníkov, rodných listov a súvisiacich dokumentov.
Základný číselník	je číselník vedený centrálnou prostredníctvom informačného systému verejnej správy, slúžiaci na určenie prípustných hodnôt príslušných dátových prvkov.
Zavádzaný číselník	je číselník, ktorého gestorom je NCZI.
Service desk	zabezpečenie servisnej podpory a podpory riadenia prevádzky NZIS.
Administrátor údajovej základne	zamestnanec zodpovedný za transformáciu číselníkov do platnej štruktúry ÚZ bez straty údajov, a ich postúpenie za účelom prípravy na import do ÚZ.
Transformačný nástroj	slúži na konvertovanie číselníka z XML do XLSX a naopak.
Správčový modul	modul, ktorý slúži administrátorovi ÚZ v ÚZ na spracovanie číselníka.
Údajová základňa	je sústava údajov v národných zdravotníckych administratívnych registroch, národných zdravotných registroch, údajov zo zisťovaní charakterizujúcich zdravotný stav populácie a údajov zo štatistických výkazov v zdravotníctve v správe NCZI.
Povinná osoba	je osoba, povinnosť poskytovať vybrané údaje Národnému centru zdravotníckych informácií.
Incident	je každá udalosť, ktorá nie je súčasťou štandardnej prevádzky a je príčinou zníženia kvality.
Štandardizačný proces	zahŕňa proces tvorby a životného cyklu číselníka.
Zákon o NZIS	zákon č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

 Národné centrum zdravotníckych informácií	Národné centrum zdravotníckych informácií Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1	Verzia: 2
	Metodický pokyn č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií	Strana: 6/9 Účinnosť od: 04.11.2019

2 Skratky

ezdravie	elektronické zdravotníctvo
IS PZS	Informačný systém poskytovateľa zdravotných služieb
ÚZ	Údajová základňa
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
XML	eXtensible Markup Language, formát súboru pre prehľadnú tabuľkovú podobu
XLSX	formát súboru pre Excel
ONaŠ	Odbor noriem a štandardov
OID	Identifikátor objektu (OID -Object Identifier)
Číselník	číselník zdravotníckej informatiky
Správca	správca číselníka

3 Účel

Účelom metodického pokynu k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií je zavedenie jednotného procesu riadenia číselníkov v rámci ich životného cyklu, určenie zodpovedností a právomocí zamestnancov NCZI.

4 Tvorba číselníka

- Číselníky sa môžu tvoriť v rámci NCZI, v prípade potreby spolupracuje NCZI s organizáciami správy informačných technológií **uvedenými v zákone č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov**. NCZI následne zodpovedá za životný cyklus číselníka v príslušnom úseku svojej agendy.
- Číselník je možné vytvoriť na základe:
  - platnej právnej úpravy
    - pri tvorbe obsahu číselníka sa vychádza z jedného alebo viacerých právnych predpisov s relevantným vzťahom k spracováanej téme. Návodom a nástrojom pre prevzatie a spracovanie obsahu príslušných ustanovení do číselníkovej podoby sú vecne príslušné ustanovenia právneho predpisu alebo predpisov. Počet záznamov číselníka je daný konkrétnymi ustanoveniami. Platnosť číselníka alebo jeho jednotlivých záznamov je podmienená účinnosťou príslušných právnych predpisov;
  - potrieb **aplikačnej praxe**
    - v prípade číselníka bez legislatívnej opory sa vychádza z potrieb **vývoja nových**

Vytlačené dňa: 04.11.2019

Aktuálne vydanie tohto dokumentu je v elektronickej forme. Ak je dokument v papierovej forme, pred použitím skontrolujte aktuálnosť tohto dokumentu s elektronicou formou, uverejnenou na intranete.

	Národné centrum zdravotníckych informácií Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1	Verzia: 2
	Metodický pokyn č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií	Strana: 7/9 Účinnosť od: 04.11.2019

služieb pre zdravie a praxe. Žiadosť na vytvorenie nového číselníka je žiadateľ povinný zaslať správcovi. Na základe prijatej žiadosti na vytvorenie nového číselníka, správca začne štandardizačný proces v rámci Stálej pracovnej skupiny pre štandardy zdravotníckej informatiky.

- c) kombinácie platnej právnej úpravy a potrieb **aplikačnej** praxe
  - ide o kombinovaný spôsob vzniku, kedy legislatíva nepokrýva všetky potreby **aplikačnej** praxe. Položky s povinným naplnením pokrýva legislatíva a na základe potrieb **aplikačnej** praxe je možno číselník rozšíriť. Takúto zmenu musí schváliť **gestor číselníka**.
3. Osobitnou skupinou číselníkov sú číselníky preberané od iných organizácií štátnej správy (napr. číselníky ŠÚ SR). Číselníky sa sťahujú priamo z **webového sídla** príslušnej organizácie štátnej správy a pretransformujú sa pre potreby **ÚZ**.
4. **ONaŠ** prideluje novým číselníkom **OID**, rovnako aj novým registrom. Zoznam je vedený v dokumente s názvom **Strom OID – Technický návrh riešenia**.
5. Pri tvorbe nového číselníka musí byť dodržaný zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku v znení neskorších predpisov. Akékoľvek iné jazykové mutácie môžu byť zavedené ako **doplňujúce atribúty**.

5 Aktualizácia číselníka

1. Aktualizácia číselníka závisí od spôsobu jeho vytvorenia podľa Článku 4:
  - a) číselník vytvorený podľa čl. 3 bodu 2 písm. a) sa aktualizuje výlučne na základe zmeny alebo doplnenia právneho predpisu. Gestor číselníka je povinný sledovať aktuálny právny stav za účelom aktualizácie číselníka na základe zverejnenej novely právneho predpisu,
  - b) číselník vytvorený podľa čl. 3 bodu 2 písm. b) sa aktualizuje na základe potrieb **aplikačnej** praxe. Zmeny v číselníku inicializuje gestor alebo používateľ **prostredníctvom zaslania podnetu na ONaŠ, alebo doručeného incidentu**. V prípade, že potreba zmeny obsahu číselníka vznikla z **aplikačnej** praxe a gestorom číselníka nie je NCZI, správca oznámi a odôvodní aktualizáciu podnetu gestorovi. Gestor posúdi odôvodnenie a oprávnenosť aktualizácie podnetu a opodstatnený podnet zapracuje do vyššej verzie číselníka,
  - c) číselník vytvorený podľa čl. 3 bodu 2 písm. c) sa aktualizuje primeraným spôsobom v zmysle písmen a) alebo b) tohto odseku.
2. **Správca** je zodpovedný za číselník preberaný z webového sídla organizácie štátnej správy

Vytlačené dňa: 04.11.2019

Aktuálne vydanie tohto dokumentu je v elektronickej forme. Ak je dokument v papierovej forme, pred použitím skontrolujte aktuálnosť tohto dokumentu s elektronicou formou, uverejnenou na intranete.

 Národné centrum zdravotníckych informácií	Národné centrum zdravotníckych informácií Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1	Verzia: 2
	Metodický pokyn č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií	Strana: 8/9 Účinnosť od: 04.11.2019

a je povinný sledovať aktuálny stav číselníka. V prípade, že dôjde k zmene, zabezpečí, aby bol číselník prebratý s platným obsahom a následne po spracovaní administráciou ho poskytne na spracovanie administrátorovi **údajovej základne** ako aktualizáciu. V prípade ak NCZI nie je vlastníkom údajov, ktorý potrebuje zahrnúť do číselníka, môže v rámci spolupráce s danou organizáciou podať podnet a požiadať organizáciu na zmenu/doplnenie číselníka.

3. Aktualizovaný obsah číselníka zasiela ONaŠ na spracovanie do ÚZ. V prípade, ak podnet na zmenu obsahu bol doručený ako incident prostredníctvom Service desk, incident sa uzatvorí. O spôsobe riešenia podnetu na zmenu číselníka je zadávateľ incidentu informovaný notifikáciou.
4. Životný cyklus číselníka môže byť bližšie špecifikovaný v rodnom liste číselníka.
5. Za jednotlivé procesy zodpovedá príslušný odbor v zmysle organizačnej štruktúry NCZI, pričom ostatné odbory sú povinné na požiadanie poskytnúť súčinnosť.

6 Administrácia číselníkov

1. **Správca** zodpovedá za riadne prebratie číselníka (nového alebo aktualizovaného) od gestora, prípravu a zapracovanie všetkých pripomienok od gestora XLSX formátu určenom pre spracovanie **administrátorovi ÚZ**.
2. Za transformáciu číselníkov v **ÚZ** do platnej štruktúry ÚZ bez straty údajov, a ich postúpenie za účelom prípravy na import do **ÚZ** zodpovedá **administrátor ÚZ**.
3. Administrácia číselníkov v **ÚZ** zahŕňa:
  - a) prevzatie nového alebo aktualizovaného číselníka od **ONaŠ** ;
  - b) vytvorenie formy pre import číselníka
    - nového – vloženie údajov z podkladu do formy, ktorá vyhovuje transformačnému nástroju,
    - aktualizovaného – nastavenie podmienky a spájanie (tzv. MERGE) údajov z aktuálneho číselníka v **ÚZ**, úprava výsledku a úprava formy (odstránenie neplatných údajov, odstránenie pôvodných atribútov),
    - v prípade preberaných číselníkov sa pôvodné atribúty ponechávajú, slúžia ako doplňujúce atribúty k základným atribútom **ÚZ**;
  - c) transformáciu vytvorenej formy do XML importnej dávkky;
  - d) predimportnú prípravu, a to
    - registráciu záhlavia a registráciu doplňujúcich atribútov v správcomskom module, ak ide o nový číselník,
    - kontrolu doplňujúcich atribútov oproti atribútom v správcomskom module, ak ide o aktualizáciu číselníka;
  - e) import do **ÚZ**;

 Národné centrum zdravotníckych informácií	Národné centrum zdravotníckych informácií Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1	Verzia: 2
	Metodický pokyn č. 3 /2019 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií	Strana: 9/9 Účinnosť od: 04.11.2019

- f) export z **ÚZ**;
- g) transformáciu exportovaného XML číselníka do XLSX;
- h) uloženie výslednej verzie číselníka do adresára Export v úložisku;
- i) transformáciu vyexportovanej XML formy do importnej formy (pre použitie číselníka v ďalšom prostredí **ÚZ**);
- j) aktualizáciu balíka importných číselníkov o nový/aktualizovaný číselník.

4. Pred uvedením nového alebo aktualizovaného číselníka do prevádzky je potrebné číselník testovať na predprodukčnom prostredí a overiť, či zmeny nenarušia funkcionality systému.

7 Spôsob zverejňovania

1. **NCZI zverejňuje číselníky v zmysle § 12 ods. 3 písm. o) a písm. p) zákona o NZIS.** Číselníky a rodné listy číselníkov sú prístupné na webovom sídle NCZI, kde sú zverejnené všetky verzie vo formáte XLSX a XML. **Dokument Strom OID – Technický návrh riešenia sa zverejňuje pri zmenách číselníkov a registrov.**
2. **Zverejňovanie číselníkov sa uskutočňuje na pravidelnej báze jedenkrát mesačne vždy k prvému pracovnému dňu v mesiaci. O zmenách sú informované povinné osoby formou emailovej notifikácie prostredníctvom ONaŠ.**

8 Ukončenie platnosti číselníka

1. Ak sa číselník nepoužíva v žiadnej oblasti, pre ktorú bol navrhnutý a nenaruší sa funkcionality systému, možno číselník vyradiť z databázy. Vyradenie číselníka musí odsúhlasiť gestor a povinné osoby. Následne sa číselník presunie do archívu.
2. V prípade, že sa číselník používal a bol zrušený, **oznami sa táto skutočnosť prostredníctvom notifikácie ONaŠ.** Číselník sa z databázy neodstraňuje, ostáva k dispozícii pre čítanie údajov, analýzy a pod.

9 Záverečné ustanovenia

1. Zrušuje sa metodický pokyn č. 1/2014 k procesu riadenia číselníkov v Národnom centre zdravotníckych informácií.
2. Tento metodický pokyn nadobúda platnosť dňom jeho schválenia štatutárnym orgánom NCZI a účinnosť dňa 04.11.2019

Príloha

Príloha č. 1 Rodný list číselníka - šablóna